

Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Ecclesiastici

Incipiens ab Anno Domini D.XC. perueniens vsque ad DCC.XIV. nempe à
Gregorio Magno Romano Pontifice, vsque ad Gregorium secundum

Baronio, Cesare

Coloniæ Agrippinæ, 1624

Iesv Christi Annvs 626. Honorii Pap. Annus 1. Heraclii Imp. Annus 17.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15007

*Hic illi ex auctor Petri et nutritio eius,
Sed invenit sancti pastor deinde gregem.
Pura fide exponit quae mandata bengus
Est. Eximiam Chrysanthemum hymenionis,
Sanguineos deinceps rupes solertia juniperi.
Sanguinaria fuit implorata regens.
Compequeat deus tamperet Presbyter annas,
Sed a centuria mens tenui annis alia fuit.
Calix cunctis colluit tres forme per annos,
Perficiuntur numerum terque quartus gerens
Hunc pro meritis superius Honorum amplius
Marinus conditrix mecum Epiphili.*

Kernaldijs

*Da mecum punitum fungunt Roma doloris,
Platae sacerdoti laetitia reges.
Car' quoniam deflere fecit mons alle pericula,
Plaquebat orbatas quis in' oper' efficiat.
Huc inaccessi tenet omnia rursum, fatigat.
Haec ducuntur bona horrore apta fuisse.
In alijsq' obstat' prob' obstat' que scandit
Omnia grata ferent, altera pressa tenens
Presto, ne haec faveat dulcia virtus.
Orat amans' cunct' omni peccata gravis,
Invocans nuncum saniefactus inde vocatus,
Propterea ista potius publica subfusca
Mentitur, tamen, alij suos invocato, & aquos
Ista luceram sunt pia suffragia.
San' milites accepit dilectumque " Falange,
Castrorum chori ducit nisi lucis erit,
Informata pol' fata sua mortis sancta relata,
Iniquitate vestrum huius pol' varius.
Cubile spoliatus quoque & bi' membra annulata,
Est ad magni calorem benovi' aut.*

I E S V C H R I S T I
A N N V S 626.

HONORII P.A.P. HERACLI^I IMP.
Annus 1. Annus 17.

APPENDIX

SEXCENTESIMVS vigilius sexus Domini annus
Sexti, Indictione decima quarta; quo decima tercia
decennies Mai Honotius Campanus ex parte Petronio,
Confidit homine, creatus ei Romanus Pontifex, lau-
dabilissime pte quidem apud Anastasium habetur et au-
tem agetus, annis singulis, quibus patre eleto non
in medium aferemus, calendis, omni fide pro-
batur. Qod vero sexus hic numeretur annus belli Per-
petui quodmoedi Romanus, divino imperio auxilio, be-
ne programat et adiutus Perlas, ex Theophane dictum
latus enim m' anti quique, atque Cedreno, & aliis, his
partim verbis.

Item datum Roma, iuxta in Persicam Heraclius cano Tercio
anno, imperio Cibyrense pertinuit. Sed Tarsa hyemem ac tre-
tum Paphianum exceptione, neque frigore, neque toto ardore arsum
ad Imperatores pretere iugentes, peccatum ex cibris dilab-
itatem vultur, defecit Romanus, domum reveri caperant.
Imperator fuit in illa eloquacitate: Videlis fratres, nemem
nisi alijs recte, praeceps uimus Deum, & que eom sive sonitus pepe-
ri, uigorem, ita es, ut celsus nobis nullo austro, uiribus ac
spiritu suu denigros perirent, ita tunc quidem mag-
nade potens Heraclius, nec fare frustula, vt declarau-
erunt. Hoc namque anno superato novo prepo-
nuntur. Cof hoc electo ducit nomine Razate, p[ro]m[ptu]r[um] Col-
locati angustum valde rediget. Incentis enim pluribus
cavatis, atque locis obnam positis, pridie Iuis Des-
cenobus collati legimus, adiutus Razate os p[ro]cul inut,
in quo eius ipse Imperator, tun ex adiuto Razates in
proxime (vix in maximi momentu) pugnauit, tan-
quam ut alia prima acta praeculter, eo victio-
nem vincerit exercitus inclinatum.

Enim tunc quidem in pugna virtutem Imperatoris, ita idem Grecorum produnt Annales: *Hercules sicut Idus Decembres gestum est bellum; & ante omnes proficitus Imperator, principi Persarum exercitus occurrens, divinita virtute, Deoque genitrici opulatissima hunc decit, alioisque ab Imperatore celsos adductum; ipsum vero Imperatorem, vulnerato equo, in ducimen adductum, ieiunibus plurimis feci orepulit, factumque tandem, ut victoria a Romanis latet gloria admodum, vixpote incœutra, celsis nimis ex Romanis dumtaxat numero quinquaginta, vulneratis nonnullis, ex quibus postea decem tantum mortui sunt: potiusque tunc fuit Heraclius optimis spoliis Razas, numerum auratis armis; quod totum Deo, Deoque genitrici, quam in auxilium tonus belli adscierat Imperator, tributum est.*

Pagnatum autem tradidit a primo mane sive quod ad hanc rationem non iam. Sed licet Romani victores extiterint; haec tamen a reliquo hoc itum parte fuga captata est; quae recipitur in cœlo; ex parte enim vni cum lumenis propriis Cœlestis nullis. At Imperator bene visus occidit victoriam contra Cothoen festinans; quem haud admodum dum longe abesse videat. Sed ipse futurum clade cognitus expeditus ad fugam; inde recedens; telicis palatis campestribus; quibus ad delicias vtebatur; vbi animalium diuerorum vivuntia reperta sunt; quibus potius Heraclius; ex illis pauci exercitatum. Haec vixque ad Calendam Ianuarii facta prodidit: quo vero post hanc fequentur; si te loco anno frequenti; quo contingere; teden- da annunt. Celebrasse autem Natalem diem Domini cum exercitu Imperatorem istdem in locis absque timore; secundum summa cum trans illatae Deo gratias agentem; idem produxit Annales. Istum adeo felicem nactum et finem bellum anni huius; cum Deus ipse (vt confessatus est Imperator) vna cum Dei genitice Maria in cœlis adesse Romanis optulerant.

Præcererat illa quidem confessio Anastasi Persie iam
religionis Christiani acque profelleone monachis : hoc
namque anno Casaracte est tenus a prouincie Præfide
qui à Coshoce milibus prefectus erat in Palæstina, quam
Iudeo Imperio adiecit. Fuit plane celeb[us] et censu[m] certa
men martyris, toq[ue]m Chistiianis o[bi] confiteau[n]t:
hocque anno ceptum, sequenti vero contumaciam
Magna quidem diuinam donum dispensatione adest eum,
et cum fanisimis ac maxime impius Co[n]silio[n]is nullam
iam conditione acceptum se Romanos ad pacem le-
gatitudine hoc miliis ante responderet, nisi Christo abne-
gare, omnes Petras coelestem idolam; ipse audierat Per-
fas incipere esse Chistiianos, & opus esse tam ipsum in
fiuos induaduerte, quod fæciit tunc Chistiianum, effrenata
superfluitatis partia defortes, & confessores sponta-
nei, va[ri]disque patres nomini Chisti ex quibus qui-
dem species redditia est priuorum temporum, cum Gen-
tiles imperatores quo magis infantum aduenientis Chri-
stiianos, en copio[rum] multitudine ex genibus ipsiis con-
venuerent ad fidem. Ne autem egregium certamen
martyrum, quo pauci et Coshoen, duxerit tam in modo,
vincit contigit, obstat unum ingrato silentio presentis vi-
deamus, quitorum Imperato[rum] p[ro]pria[rum] per f[ix]os annos integros
recensimus; hic ipsum ex eorum Actis defubere ope-
re p[re]petuum existimamus.

Debet autem imprimis meminisse lector primo anno Peccati bellum hoc ipsum nobis Persam Anasiam, de quo est tertio, iam plene redditum Chusitium, initiatimque monachis institutis in loco altero S. Anasii apud Hierosolymam post vitam mancam canit omnes, ibique adeo profecte, ut cum veterum omnium culmen propriomedium artiglieri, quod reliquiam sibi esse videatur, optat pro Chusiti non invictam quoque profundere, impellente ad hoc eum dicendo Spiritu, qui agebatur & movebatur pariter, precedens tubis signis hand dubius illis quidem, quibus munitione constituit se Caesarum Palestinae, Qui eni. cum Syria periorum et Palauitum ille subegit ad Colchiam, haec enim dimitterat, sed Praedictis illi prouinciis p. c. et conciliis

IV.
OSRHOE
SVIS PA
TIVB I
GNOMINE

COSEN
ASVIS PA-
TIVB I-
GNOMINE

V.

sueverat, qui Cesare degebat apud quem contigit A-
nastasium fidem Christianam primum profitei. Quo-
modo autem res se haberit, eius Acta recitata arque
probata in Niceno posterior Concilio docent his ver-
bis sic:

ANASTAS.
PERSA P.
GREDITR.
VIDI CON-
FESSOR.

Cum peruenisset Anastasius usque ad Cesaricum Palestine, in
templo Deipara Virginis dabo diebus moratur: & exinde eum
rufus excepti templum omni ex parte laudante Euphemio, pte-
ri quodam via dice vidente claustrum, qui plane cino dirigebat
gremium ad martyrum. Nam cum accedet ad templum illud
Tempor laudante Euphemio, videt quosdam Persarum magos oc-
cupatos in quibusdam prelatis: zelotae prout concitator eius
animus stebat eum, quoniam eis res efficiens & scelerata, & quod
ipso quoque in ea improba arte efficiens versatus: Quenam, inquit,
tanta caligo velutis offusa est oculu, ut ne ea quidem affectari
qua ante pedes vestris sita fuit, quemadmodum in vniuersitate
feliciter ei despicere, quia vestram lenitatem iudicaverat, &
ceterum, quia vos rufus ad eundem vobiscum corrigitis
incuriam?

VII.
QUALIS
ANTES A-
MASTASI-
VS.

Hanc illi admirantur in dicendo libertatem & audaciam, rogau-
runt, quisnam esset, & quid eum impulsus, ut huc diceret. Ille an-
tem: Fui ego quoque, inquit, aliquando vobis similis, & eodem
falsus errore, & cibam dedi operam profligans. Hoc audacter dixit,
cum nibil eum pudet fuisse, quam ab inveniente acceptat, impa-
titatus & furdum vita priore, sed potius glorietur, quod in si-
dem efficit translatus, & sacra baptisma absutus. Deinde prolixo
capit vii oratione, rem esse excedit etiam arguit, & quoniam efficiens
signiter obserua aperiens, & se paulatim sensu eius excedit, plaus ad-
ducens, & similiter eis unitur ad meliorum mutuandum. Illi au-
tem non solus ad hoc fuerit sordidus similes, sed eum etiam rebelli-
ter reguerunt, ne tem impudenter, que sunt quid Persas proclaras,
contemnerent, & in vulgo irridenda proponerent. Exinde illi vere
gregius & desiderabilis Anastasius festinat ad delectabilem & in-
cundum martyris baptismum.

VIII.

ANASTAS.
PROFITE-
TY SE
CHRISTIA-
NUM.

Cum non longe autem ei se remotum esset quidam vidiſſen-
tibus, qui dicuntur a Persis Cabellaris, sedentes apud Derbas, sicut
etiam confiduerunt (hoc autem est praterior enim, qui apud eos
dicuntur Scellaris) Certe hic est de latore, discernit inter se sermone
Persico. Ille autem cum verbum senserit, & linguis non igna-
rasceat, ut ipse quoque esset Persa, & in eadem voce, qua illi
eruditus, eis tunc & acriter intus: Non iam delator, inquit,
sunt huc, ait, mago & inquis: sed potius seruum Iesu Christi,
& robis quidem melior. Siquidem & ego sum aliquando fui vos, &
in Cabellariorum numerum sum relatus. Hac cum illi assulsum, &
est cabellatim existim, cum detinuerunt. Denique cum Sel-
laris quoque suissit annunciatum, egreditur etiam illi ex praetor-
io. Et cum quisquis esset, interrogasset, & inveniens venientem
& quod ad ipsum pertinebant, diligenter examinasset; dat etiam
Anastasium in custodia turpissima. In qua iam tres dies
inclusi, neque cibum, neque potum, neque aliquid aliud ab eis
emmisso accipere sufficiunt, sed sic omnino ieiuniu detinuntur in
frodo, ut qui futurorum pro Christo periculorum auctor sola ex-
pectatione.

IX.
ANASTA-
SIS TREA-
TA CON-
FESSIO.

Cum autem religiosus Marzabanas ex peregrinatione (re-
ques enim tunc erat Cesar) & de Anastasio significasset Scella-
rius vinculi statim adductus martyr in pratorum. Interim vero
dum Marzabanas erat in aliquibus aliis curis occupatus, agnos-
cat alius ex pīis Anastasiū, qui cum in venerando templo Dei
profereret. Cum ergo sic eum agnosceret in pratorio, & cunctis
interrogasset, quoniam de causa illis affectus, cum corporum & infi-
stum lassandi, & cum eo nomine beatum pronuncians, eius promi-
pum & alacrem animum magis confirmat in rebus grandibus &
affinis, utique propter Christianum timet et vincula, nec tormenta,
nec mortem, sed Marzabane respondens strenue & viriliter.
Certe etiam cum fuit apud tyrannum introductus, nec genu qui-
dem flexit, ut impetrare mos esset Persis adoracionem redire matri-
bu; sed generosus, & qui in servitum redi non poterat, am-
mum per extera significabat. Cum ergo fixis oculis eum fatus
fuit intus Marzabanas, partim quidem, ut constanter affectu re-
terrem inveniret, partim autem, ut cum consideraret diligenter
rogatus eam, quoniam esset, & cauit. Ille vero respondit:
Veni iam Christianus. Quid si vel etiam scire, catalisti: sum
quidem Persa genere ex regione Razech, vico autem Rajhani: qui

ipse quoque aliquando fui Cabellarus, & in illo magis exerci-
tus. Cumque sic effemina teneriarum potu (ut videt) transire
ad lucem est teneris, & discente veritatem.

Marzabanas autem cum nondum facilius percusso, quoniam ef-
fectus generosus atque, sed pataret in effi facili & expeditum
cum a sua traducere sententia, caput illico menem uno scuto
parvum alienum pueri parvus tentare promisimus, illi vero pars
& obiectum animi: Disipile, dicens, ad hoc errare ad partem reli-
gionis. Si enim sic feceris, labi tibi equum & escumus, & multa
miseria. Martyr autem colorem intuens: Alitus, inquit, rex Christus
beatum tuum fallitur confessio. Precepit quoniam tamquam
beatus tuus fuisse fallitur confessio. Quod autem placuisse
inquit, hoc habuit iudicis, quo nunc es redditis: Ille vero: Non
miseria, respondit, cum facio, quam in hanc manu deportarem.
Quamobrem illi ita commotus: Certe tu, inquit, steri obstat
de demoni: neque aliud per te ipsius loqueris, quam quoniam
sufficeret. Ad eam martyris: Quando eram, inquit, ut error, na-
turalis impetravimus, ut patrem affective ab illa ignoramus, tan-
granis denun sacrum cohaberant: nunc hakes ipsam Christum
cohabitantes, qui nos expedit damnos. Cum autem alius
Marzabanas: Quid ergo? Novitimes, inquit, ne haec ipsius
reservantur, ille vero acerbe crucifixus: Quoniam, inquit, lo-
minem timuerit, qui est patribus, in quem taliter mutuus: Non
eius corpus super auctor, & capti non poteris annus & anni
sunt omnino parari insula.

Hac ergo non ferens Marzabanas, inbet ferri collaria
collaria & alterum ex pedibus subducit viatori, & dulcis
ad ergastulum, illic Lapides cogi ferre gravissima. Quod quid
cum eius in sua factum esset, & ad ferendos Lapides super iusta
manus affert, manus sancti, manus, qui multas patres
apud Deum, corpore laboribus plus erant, que extrinxerunt &
affebantur. Multi enim ex Persis ad eum accidentes, & major
ex illis, qui orti erant ex eodem vice, ex quo Anastasius, multa
primum reputatus deinceps, qui in illum fidem, expeditiones
ad eum proximum utrum cum diuino donis & dictis suauitatem
hunc fecerit dientes: utrūq; antiquam nobilitatem genera afflictio-
rum melius effectus Christianis, & tantum nobis misericordiam
propera in vincula conieci, & maleficiorum damnatio sapientia
quod quidem nostri ferre non possunt veali.

Cum hinc autem gravissima lingua verbibus, manus quoque
beato verbora insigebant, vibrarentur, atque labia
vellet, & cius vestimenta lacerarent, & lapides, qui qua-
tuor simili iuncti ferabant, eis soli Anastasio ferentes impone-
ader ut ipse ruris logia visus sit corvi Daniell: Sopra dico
meum fabricauerunt peccatores, prolongauerunt impunitam
am. Idque cum nec serpentes ferunt, quod erat colla & colla
impunitum, sed sub eadem ferro aliis, quaque loca martyris
baberet vincula, quia quidem ei in celum omnino multiplici
romani martyri. Habet (fivis) alias quoque dolor & occlusionis
altarium coronarum, hoc ipsam, inquam, quid in confusione,
qui ipsorum monerant, hac & multa alia probra ut caput, na-
lam prius dicta font: a quibus adeo magis utib; affectus ut capi-
ret penitentiam propter Christianum, spacio cōsiderat cu[m] invenit
aliquid.

Cum autem Marzabanas euidenter ut sum vocari
fuit tentat et per Peſarum superfluous calum re-
nocare, verberibus ab eo exigit obedientiam: com-
tum enim humi, verberibus dute tamquam affectu inflati,
de nec proficerent facete, quod inderetur. Tunc autem
duo praestit: alterum, ut cantharis rogit, ne vindicta
immobilis manum pollicis ab eo sintu-
lis; alterum, nec cum ipso etiam monachis badiam
veluti sacrofaneum indumentum verberarent, sed tu-
dum exploratum plagis afficerent. Cum vero nequaquam
eo male affecto verberibus aliquid extremitate potuisse
ē cultu Christiano deferedo promissionis, inueni
etudi Anastasiū in carcere Marzabanas habuit, dis-
plici iam confessione nobilitatum. Sed nūcum testa-
tos ad Marzabanam, & ut sacrificaret, nūcum requie-
cūd præstare penitus tenuerit, denū dicitur in ce-
cere. Vbi cum esset, invenit à monachis eam agu-
fleti, vbi ipse ante degebat: sed & Angelorum vita-
tione dignus habuit eis, perspicua facta etiam hodo-

homini in eodem anno ipso degenti cretere: que apud Actum martyris lector copiosius enarrata inuenit. Subicit haec auctor alia plura, quae facta sunt. Catechesis de celebratione dies sanctissime Crucis, quam idem ibi Amalarius celebravit, & alia quae ad migrationem in Peridam, cum militis est ad Collosum Regem, que in annum sequentem occidimus, quo sicut peracta no[n]latur.

At vero iam ad res nouas & colescentes Ecclesie Angelicam hanc conuertamus. Qui enim litteris Bonifacii pro parte cohortans ipsum ad Christianum religionem amplexandam minime adhuc fuerat persuasus Rex Eadivus, de quo diximus: Dei misericordia factum est, ut si vero discimus adductus ventatis lumini aliquo saltem puto corporis fieri particeps. Huc autem quoniam de ecclesiis:

Non inquit, sequitur, ab initio contingio felicitus, quod factum est anno lapso eius, renit in proximam quidam fiscum, recidito Eamur, magis a Rege Occidentalem Saxonum nomine Cuthbertus, Berens se Regem Edinum regna sumit & reponit: qui habebat sciam bicipitem testicatum, ut si fero vocem nomen ad mortuorum Regis sufflueret, postea inveniret ve-

rem. Periclit autem ad Regem primus die Pascha iuxta anniversarium, ubi tunc erat villa regalis, intravitque quoad amicum domum sui reformatus: & cum simulacrum legationis ore eius videret, exhortatus reponit, & exagata sub velle fida, impetravit Regem. Quod cum videbat illa minister Regis amicorum, non ab aliis sentiret ad manum, quo Regem a tece-
dientibus intercepere corpus suum ante ieiunio pugnare. Sed tan-
tum fons infixus, ut per corpus militis accipit etiam Regem
pertinet: Qui cum maxi raudacio gladiis impetraverat, in ipso su-
mum tamquam de multis, cui nomine Faridio, sic ne-
adoperatur.

Tandem anno nocte sacra omnia Dominice Pasche repenter
tempore diuini regni, cum nomen Eamfeld. Cumque item Rexpro-
prio Patris episcopo gratias ageret Domini sui pro nata filijs:
nam Episcopum gratias capi agere Domino Christo. Regique
affectione, sed et precioso filio sicut ille obtemperat, ut Regem
et alio dolore gravi sollemnem provocaret: Cum verba
destituta sit, obtemperante istola Christo servitio,
ut iam fili & victori donare pugnantes aduersos Regem,
quod amicis suis, qui cum vulneraverat, minus est: & in pri-
mo proximulo implendo, cumdem filium suum Christo con-
secratus Episcopo adjungit: qui baptizata est die
Johannes Pascha prima de gente Nordenscandiorum, cum du-
cione eius de familiis eius. Quo tempore caratus a valvulae suis
pulmo infusa, Regis collectio exercitus, venit aduersus genitum Oc-
cidentalium Saxonum, ac bellis nato, vanquis, quae in necem
fusca virgine dilucens, sicut occurrit, aut in deditionem receperat,
aut ratis in patrem reverens, non statim & inconsulte sa-
crantia filii Corbyane perciperet volunt: quia nimis nec idele-
taria pugnat, ex quo & Clerigo ceteris omnibus illi promiserat: re-
ponit pugnare id est tempore, & ab ipso venerabilis viro
Iustino ratione filii dilucere, & cum suis primis, quos
genitum avebat, cursum conferre, quod in agendum ar-
maverat. & tunc, cumque vir natura seorsim, sepe
in scholasticis, esse quidem sicuto, sed in interiori cordis multa
fusca dilucio, quod sibi esse facundum, qui religio seruanda
voluit, & post multa impetus reuicta idem Beda ista
videt:

Sed et ceterum ostendit, quod illi quidam resultanti apud Re-
giam Anglorum, patet domine regulare dignata est,
non missione ad suscipienda, vel intelligenda doctrina monita
Gasteri solum sibi nata. Cum ergo videtur Paulinus dif-
fuderit postulantem animi regali ad summi latitudine via salu-
taria & pugnacionis inferius rufifice Crucis inclinari, ac pro-
digio sibi solum & genito, ex parte, & verbo exhortacionis a-
perte bonorum, & apud dominum petente verbo deprecacionis ag-
ret, tandem & verisimili rediret dicitur in spiritu, quod vel qua-
le est transire Regi quidam credidit gloriosum. Nec exinde dif-
ficit, quis contra Regem adueniret, ex parte vetum, quod in
accusacione sibi facturum promisit, si temporis illius e-
xaminationem ad regis figura perueniret. Erat autem utrac-
cum huiusmodi:

Cum persequente illum Edelrida, qui ante eum regnauit, per
diversa occulta loca vel regna multo amorem tempore profa-
guis regaretur, tandem venit ad Regem Redwaldum, obsecrare,
ut vitam suam a tanti persecutori infideliis tutando servaret. Qui
liberatus enim excipiens, promisit, se, que petebat, offi facilius um.
At postquam Edelridus in hac eam proximis apparuisse, & apud
Regem illum famulariter cum sociis habilitare cognovit; misit numer-
os, qui Redwaldum pecuniam multam pro reue eius offerent, neque
aliquid project: nisi tecum, inibi certo, & copiosiora aurum &
argentum dona efficeret, & bellum in super illi, se contumexetur, indi-
cens. Qui velut nunc frater, vel soror, numero multiorum egit depre-
canti, & finoculare Edumannum seu logataris, legatus sic iaceat ipsi,
trahere promisit.

Quod vero fidelissimum quidam amicus illius animo adverteret intra-
uit cabinetum, apud dormire disponente (erat enim prima hora no-
ctis) & evanescere foras, quid erga eum agere Rex promisisset, clau-
cure, & impiger adiuvare: Stergo vis, hinc ipsa hora educante te his
proximis, & ex iuncta te introducant, non inquam te vel Redwaldus,
vel Edelridus sustineat: cleante. Querit: Gratias quidam agere
bonis voluntatis: non tantum hoc facere possum, quod fugeris, ut
pactum, quod continxit Regem, in officiis eritum faciam, cum
eis nihil nihil male fecerit, nihil datum amittere videntur.
Quoniam potius si mortuus sis, illi me magis quam cognobitis qui
quam mortuus irradat. Quo enim unus fugiam, quippe omnes Britani
ne proximis tot amorum temporumque curriculis vagabundis
bofiam ritabam insulam?

Audiret igitur amicus, remansit Edumannus sibi ferit, regnans
que mas? ante palatium, nullus caput cognitionum affinis af-
ficit: quod ageret, quod pedem retinet, nesciit. Cunctaque dum ta-
ctis mentis angustibus & cetero carpetur igne, vidi fabio in-
tempora noctis silenti, approquamente sibi hominem vultus
habitus qui inognitus. Quem videns, stuporim & ingratiationis
non parum expavit. At ille accedit, fatigatus cum, & interro-
gauit, quare illa hora, tater quiescentibus, & alto sopore pre-
fisi, solus ipse melius in lapide pernigi solet? At ille risusq[ue] i-
scitabatur, quod ad eum pertinat, virum ipso natu, an foris no-
tum transfigerat. Qui respondens, ait: Ne me omnes tunc meli-
tie, & in omnibus, & formice ac solitariae ipsa causa re-
fovere. Sem enim certissime, quietis, & quare mares, & que ventura
tibi in proximo malis formidas. Sed eatus natus, qui meo coda-
dere vult et, si quis sit, sum non te mortuus absoluat, & Redu-
la studat, ut nec ipse tibi aliquis mali faciat, nec tu te hospitium
perimendum tradas? Quicquid se omnia, quae posset, buve rati pro
mercede beneficiis datum est respondere: adiuvat ille: Quod si
etiam te Regem sursum, extinxisti hospitium, in veritate pro-
mittas, ita ut non solam omnes preceptorum titer, sed & omnes
qui ante te Regem in gente Anglorum fuerint, pugnante transfor-
midet.

At Edumannus constanter interrogando factus, non dubitavit
promittere, quicquid ei, qui tanta sibi beneficia donaret, dignus
ipse gratiarum actionibus responderet. Tunc illa terro: Si autem,
inquit, u, qui tibi tanta taliaque dona recte acter adiuvantia pre-
dictis, etiam confidimus tibi sue salutis ac vite melius atque vi-
tium, quam aliquis de tuis parentibus ac cognatis in ipsam audi-
vit, ostendere poterit: nunc obtemperare, & montis cuius
fatigatur insipere confortari? Nec distulit Edumannus, quoniam con-
tinuo polliceretur, sed in omnibus sequentium doctrinam idem, qui se
ret ad tantum calamitatis erexit, ad regis apicem promove-
ret. Quo accepto refusus, constat illi, quia loquutus cum eo,
impulsus dexteris sicut capiti eius, dicens: Cum hoc ergo tunc
adueniret, membra huic temporis ac longa noctis, & ea,
qua nunc promittere, adimplere ne deferat. Et his dicitur (ut seruit)
reponere disparti, ut intelligatur non bonum esse, qui sibi appa-
roisset, sed spiritum.

Et cum regius iuuenis solus adhuc vidente felceret, gauis qui-
dem de collata sibi pra a benigna consolacione: sed multorum soli-
cius, ac mente sedula cogitans, quis esset ille, vel unde veniret,
qui hie sibi loqueretur: venit ad eum prefatus amicus illius.
Letogno vidente fatuus cum: surge, inquit, intra, iopaci ac reli-
quo curarum anxietatis, quieti membra sumit & extenuum com-
pone: quia immutatum est cor Regi, nec tibi aliquid mali facere,
sed fidem patris pollicitam servare disponit. Postquam enim cogi-
tationem suam, de qua tibi ante dixi, Regina in secreto restauit,

renovauerunt illam ab intentione, admonebunt, quia nulla ratione conueniat tanto Regi amicum fuisse optimum, in necessitate populum suum servare, ita si fides faciat, quae omnibus ornamentis pretiosior est, amore peccata perdere.

XXL Quod plura et factum Rex, ut dictum est; nec solum exulum non-VICTORIA cuius hostium non tradidit, sed etiam eum, ut in regnum perveniret, adiuvaret. Nam mox credentibus dominum nuncius exercituum ad debilandam Edelfridum collegit copiosum, cumque fobi occurrentem cum exercitu multo impari (non enim debeat illi ipsatum, quo totum suum congregaret, atque adanaret exercitum) occidit in fundo gentis Merciorum ad Orientalem plagam anni, qui vocatur Isle, in quo certamine & flum Redwaldus, vocabulo Regniberi, occisus est. Ac sic Edulfus, mixta oracula, quod accepserat, non tantum Regis sui infelix miseria vita, verum etiam eiusdem tempore, in regno gloriam faciebat. Hac cum implata esset, venit tempus exigendus ab eo, quod corletri nuncio polli citus erat et facit um, quicquid monstratur ab eo, qui super caput ipsius manum effecit impotitus: quod ut ptealatur et Paulino Episcopo Deus volebat, ipsius sanctum de omnibus iis, quae transacta fuerant cum Euduno, admonebat, & ut ab eo promissionem exigeret, patriter iussit. Sed audi Bedam:

XXI. Cum ergo, predicante verbum Dei Paulino, Rex credere diffidet, & per aliquot tempus (ut diximus) horis competenter cymische solitaria solerit, & quid agendum sit effet, que religio sequitur Regi, fedulius fecam scilicet curiosus confusus: ingredens ad eum quadam die vir Dei Paulinus, impetrat decimationem capit eius, & an his regnum agnoscere, requieci. Qui cum tremens & precordia pressuram rellet, levavit eum, & quasi familiariter vocat: Ecce, inquit, hostium manus, quos traxisti. Domino donante, evadisti, ecce regnum, quod decedit a te, ipso latente, perceptus: momento, ut tertius, quod promisisti, facere non deseras, sufficiens de fidem eius, & praecepta seruando, quiete & a temperibus adversis crisps, temporis regni bonare sublimans. Ego deinceps voluntatis eius, quam per me tibi predicat, obsecrande voluntari, etiam a perpetuis maledicis tormentis te liberabis, & eternum secundum regnum caris facies tibi. Quod si auditis Rex, sufficeret quidem se fidelem, quam docebat, & velle, & debere, respondebat, verum adhuc cum amicis principatus, & consiliorum suis sepe hoc collaturum esse dicebat, ut & in eadem causa eo sentire vellet, omnes pariter in fonte vita Christi consecrarentur. Et amente Paulino, fecit, ut dixerat. Habuerunt Regis a nulli inducere coniuncti, eaque maximi pondensi, ut ipso de vera religione lestandi. Vocantur & Pimates, & malique totius collegii Gentilium sacerdotum. Pontifex maximus: cuius deus ita mouit, ut ipse decimenter sententiam prius de idolatria abscondita statuerit, sumiterque decretuerit: nam audí Bedam:

XXII. Habet enim cum sapientibus confit, sic citatur singulatum ab omnibus, qualevis doctrina hec ceterum inaudita, & non dimittitur, quipradicatur, cultus videatur? Cui primus Pontifex ipsius, Cesis nomine, continuo respondit: Tu vide Rex, quale sit hoc, quod nobis modo predicator: ego tibi verisimilius certum dicidi, propter, quia nihil omnino virtutis habet religio illa, quam lucisque teknismo. Nulus enim tuorum studiosus, quoniam ego vultus Deorum nostrorum se subdidit & nihil minus multis, qui ampliora a te beneficia, quam regis, & maiori accipiunt dignitas, magisque preferuntur in omnibus, qua agendavel acquirendis disponent. Si as tibi Dg aliquid valent, ne potius vare vellet, qui illis impensis seruire curauit. Vnde ressat, ut si ea, quae nunc nobis nona predicantur, metuere esse & fortiora, habita examinatione perficerit, absque viro cunctamine suscipere illa fessum. Causa fuditionis verbisque prudentibus aliis optimatum Regi tributum affensem, continua subdidit:

XXIV. Talis, inquietus, mali videntur, Rex, vita hominum presenti in terra ad comparationem eius, quod nevis invenit est, tempore, quale cum re refudent ad canores cum ducibus ac ministra tempore brumali, accesso quidem foco in medio, & calido effetto canaculo, furentibus autem foris per omnia turbulosis hyemalium pluviarum, vel nivium, adveniensque virus postquam dominum certissime perularit; qui, tam per unum effitionem ingrediens, mox per aliud exire; ipso quidem tempore, quo minus illi, hyemis tempestate rami tanguntur, sed tamen minimo fratre feruntur.

tatu ad monumentum excuso, mos de hysene in hyssene regi electu, triu osculu elaboratur: ita hysa vita hominum ad modicu appearat, autem secessor, quibus precesserit, profugieramus. Vnde si hysa nova doctrina certus aliquid accederit, merita secunda eis referatur. Ha famula & cetera maiorem remata ac Regi Confiditam denuo adiunxit prosequitur.

Adiecit autem Cois primas pontificum, quia rebus non Paulinum diligenter audiens a Deo, quem predicabat, rebus facienti in. Quod cum, in hysene Regi, faciet, exclamat, auctor eius sermonis, dicens: Lanu sicut intercessor, nihil egit, quod celebatur: quia videlicet quanto fiduciam in te vobis restringit, quod queritur, tanto minus inveniatur. Nam animo aperte proficit, quia in hac predicatione veritas clares illa, quae non est, salutis, & beatitudinis aeterna domus valit tristitia, unde fugero, Rex, ut templo, & altaria, qui fini fructu visitata sacrarium, ocyus anathemati & goni traesam. Quod plerum praebat palam afferens evangelium beato Paulino Rex, & abremuntata idolatria, fidem se Christi insperata confitit. Cumque a prefato Pontifice sacerdos faciunt queritur, qui aetate & fana idolorum cum sibi, quibus erat circumstans, primum profanare deberet: ille respondit: ego. Qui entra, qui profanisti cultu, non ad exemplum omnium opus, quoniam quis per sapientiam nabi à Deo vero donatum, defractat? Statim abiecit faveritatem vancum, regant sibi Regis armata, & equum emisserunt, quoniam ascendens ad vobis defracta rei, non enim licet. Pontifex sacerdos vel armis forte, vel praeter quam in equo aspexit. Accinctu ergo gladio, supra lectum in manu, & ascendens emisarius Regis, pergit ad ultima. Quod a sacerdoti rugosus, affirmabat eum infante. Sic hysa iste, meus ut appropriatus ad suum, profanare illud, vobis in ecclesia, quam tenebat: multumque genitio agnitione in Dei cultu, usq[ue] fons sui deprehensus a sacerdoti faciat non omnibus septu fuis. Oferuntur autem locu allequalem deorum non longe ab Eboraco ad Orientem annem Dersuam, & vocatur hysa Gorimundus Cenam, ubi Pontifex sic, in mente Dio p[ro]p[ter]e, polluit ad defractis eis, quia ipsi sacerdos, secundum regnum caris facies tibi. Parte dicitur: Quod si auditis Rex, sufficeret quidem se fidelem, quam docebat, & velle, & debere, respondebat, verum adhuc cum amicis principatus, & consiliorum suis sepe hoc collaturum esse dicebat, ut & in eadem causa eo sentire vellet, omnes pariter in fonte vita Christi consecrarentur. Et amente Paulino, fecit, ut dixerat. Habuerunt Regis a nulli inducere coniuncti, eaque maximi pondensi, ut ipso de vera religione lestandi. Vocantur & Pimates, & malique totius collegii Gentilium sacerdotum. Pontifex maximus: cuius deus ita mouit, ut ipse decimenter sententiam prius de idolatria abscondita statuerit, sumiterque decretuerit: nam audí Bedam:

Sunt illa sacra cinabula Ecclesiæ Anglicæ regi, prodigis, arce predictionibus contra nos humanæ ate (id enim impossibile erat) sed diuina potenta, per Apostolicos tamen vios Roma à Pontifice Romano missos: quos vestimenta fixore doce, & precedentes prophetæ, & miracula subseqüentia quam manifestissime declarantur. Ut plane ingrediendam & exclamandam cum Hieremias a bit p[ro]p[ter] omnibus noctis temporis: Olympe, celi super hoc, & portav[er]e delectanter ait: Domine. Dico enim mala fuit populoru[m]: dereliquerunt fontem aquæ rive, & fedem, sicut esterna, ejusnam dissipata, que continebat non valens aqua. Ita quidem caro contentionis contentio aeterni sunt a fonte, vnde purum ipsi Euangelium fluxit, & hereticis innescantur. Sed vincaspilla solutus, ut ex aeternis organis choris sanguine martyrum, sursum excedens, genua pululunt.

Hoc pariter anno, qui numeratur Clocharti Regis regesimus nonus ab obito Chilperici parentis (quoniam regnum diximus anno Redemptoris quingentimo octogesimo septimo) idem Rex à confortem ibi regi adiunxit Dagobertum filium suum ex Bettembre Regem superius diximus) edendam tradidit, quem ab eodem optimis moribus imbarbat, cuiudem A. nulli aet[er]nitate tentavit.

Quod vero ad terum Longobardorum flum peritineri: hoc ipsum anno eorum Rex Adalaidus, cum annis decem, eis[us] regno est, subrogato in locum Ariualdo. Habet enim de his illa Paulus & Beda, nempe Adalaido, & matre ipsius Theodoiso, le-

*et proponit atque, et multa dicuntur per loca venerabilia Lit-
gos. Sed cum Adalardus eiusdem sente insuper, postquam cum
marcellino regnante anno, de regno eius uita, & a Longobardis
domina sua Adalardus filios suos, haec Paulus: qui illi
non dicit enim inuenti eis euerentur esse venie-
tum, ex iis tanquam infamem adiutum affect, sicut
Anthus inuenit Longobardorum Reg' ex eis posuisse de-
bet proposita nectea eis paucum, tunc iam accidisse. Ad-
alardus postquam existimat. Ex tanto id paucum esse
Adalardum, ubi mater eius Theodolinda et haec vita
desculpsit, videi et porci, quem autem sic filium aut
desculpsit, inde coniscimus, quod post filii obtutum non quam
angustus de ea fit mentio, que in toti turbibus Longo-
bardorum necessario faciat nominanda, cum regia pol-
litione contra eam.*

Ceterum hand paratum Adalnaldum Regem ita
mense maius fuisse, ut omnem penitus causam viam
adire: etenim si in fuisse, minime parandum pro-
in tribuendo in regnum Honorium Pontificis adeo
labocare. Sanctus enim Ponitix ex accepit: Re-
gen eiusdem, qui Catholica sunt tabulari, inquit lo-
com eam fuisse huc rogatus Aribaldum, idque fatore
Episcoporum Calimoriorum, hominem praefectum A-
mariensem foribus in labocare, nisi praeceperit
fatuus diligenter, ut eos puniret, litteraque de his
enradis lacuum Reginatus Extremi: qui labo-
ram regnum eius faceret. Adalnaldus, substituerit in
regnum et precepit exercitum Arianus. Post Ponitificis
sonum episcopis apud Ioonem ita breviter inscripta legi-
tum.

Dicitur ut ad nos, Episcoporum Transpadanos Petru Pauli filio
Iacobu erat amatus, et Adalardum Regem deferret, Ario-
valdus etiamne praesularet. Quoniamque quia Petrus primus
erat amatus etiamne, et sacramenta Regi agens (Agili-
baldo videlicet), Adalardi parti profixa, sancte caput ferula-
rum quia hoc Deus & bonitatem eius manifestaret, qui talis
erat amatus duxerat, coram ipsius fucis exstincto, rega-
nus est, et apud eum adalardum domino in regnum (vera)
accidit reueratio, predictio Episcopus Romanus mittere ve-
lum cuiusmodi pannum velut plumbum velut plumbum.
haec tenus apud
longam.

Deinde cuncti a ceteris Exarchum, pacemque cum
eius Rego misse, canique integrum fecerunt eis con-
tra. Quodvero Exarchus cum cuncto pax sanctissima
et alia parco cultu intercessione potiorem, quam
in annis Bellum Imperii summi collectae essent contra
Corbinianum Pescorum, hanc fidei videri pote-
nt et ab aliud bellum in Italia contraria viueriam gente
Longobardorum agendum. Ctinuitur restitutio Adal-
uardi hunc adeo facili futura cogita effet. Exarchus
est in multa confilium, cella leque de Adaluardo
sollicitus. Quid tantum contraibentes Cisalpinos E-
piscopos Honorius canonum vindice exigit, haud compo-
nunt habecur. Sed & tis gesitum ab Exarcheo, tum
ex Ariualdo, permanenter probris obsecra. Paulus
in discoursu quod de Ariualdo Longobardorum Re-
gum publicatur, hisce verbis excusat: Deinceps rebus gesitis ad
tempora nostra mitem aliquid pertinet, hisce tamen le-
gitim rebus historiam duodecim annorum Regis
Longobardorum, ita plane de rebus suorum Longo-
bardorum haud adeo benemerit, multa piaceant,
qui nos ex ceteris scriptoribus eius temporis in me-
mori adserimus; arque paniter adducemus, & de hoc
Ariualdo magno ex Iona Abbate huius temporis
historico, de quo superius meminimus, dicturi sumus.
Hoc enim in rebus gelatis sancti Bertholfi, de his, que acci-
derunt sub Astala Abbotta, haec habet de codice Regis
Ariualdo Ariana fidei adductissimum:

Cawdara tempore Bidulfus presbyter, eiusdem vero Boni
monasterii monachus, a beato patre Attalio ad Tice-
nium directum fuisse, ibique peruenire, obutum habuit
modum Regum tevegallardorum. Ait ergo iste credidimus

banis monachis iste est, qui nobis salutantibus apta dolum agit et proponit. Cumque tunc hanc propria abfeta presbyter, salutans eum Re, iuram tamen. Ad hoc Bladifons, Salutem, iuram, apud eum traxit, si tu seducoribus tuis non faveres, & alieni a veritate Christi doctrinam animis ne non accommodares. Insum enim certe, in stabulum Trinitatem via Deitatis confiteri, non tres patres, sed tres personae, non tria nominis per sonam, sed tres in veritate, Patri, & Filii, & Spiritus sancti personas: vita voluntatis, propria teat, ad eis omnia. Hoc pauperrimus audiret Rex, cum progesse se fut, stacauda suerunt, quiesceret, sed non habere ministrorum, quod obtrudente nolit caliginis monachis uti, et contumaciter in confusione suo dominum salutarent, & subibus ac fudibus confusum morte traherent.

Tunc vnuſte ſanctorū carceris, ad hoc patrāndam, ſe responderat & ſe
parat. Dicit ex Reſt. Relat. Antiquitatis patrīſ carceris in hoc, nomine
riuum te mox, ille ſcideſte de cratim, dabo. Progreſſo ut
peſimis alii poteſtis & ſeruſ ſumimur ſed alii mihi, & obv-
tuari pereſtis, viam, quia nonnatus a cana etiam ſlam Chreſ-
tianis, qui mutauit at non, ad huius ſtatim regredit deinde, in plenaria
ſtudior. Quia coquuntur ad imponeſt uenitier ad locum infidit,
per cuius in exercitu, & cum enim corpiſe corpora collata, ex mortuis
cadent relectiſt, ab eis, acutur, in illa decopoli ſt. ſententia eis
cum adiutio lucis, ſed ne recuſare quærat, anticipata loco, &
in manuē ſe dabo.

Confiderat, lector, barbarum Regem, cum demque perfidum Arianum, in presbyterum insultantem sibi, alioquin si regis monachum monasteri viviendo, embulit die lucem, sed tenebras, noctis interfectionem expectare volebat. Vnde intelligas, quam co-deteriores sunt nos: ieiunios Novatores gloriantur, cum quid huiusmodi ipsos in Orthodoxam hominem ex optato contigerit perpetuare. Sed audi miranda, que Iona subdit his verbis.

Porto, etiam dominum metas perfari, nescis quidem cumentum in, sed tamen significatus hoc ipsius, quod cummer at erat enim & quis precepit? arreto hinc, tenet ad locum, reprobantemque eum, ac si nos deperirent, excitare conatus est. Ad cuius illa vocem, velut ab irato incolumis surgo, nec placuisse vestigia apparuitas, cum eo pariter ad hospitium pergit, indecans, qualiter a Latromini quidamcomprehensio, dirimus plagi maceratus fuisse, nec tamen aliquam indusceremus. Peracta dende causa, pro quibus exierat, et monasterium repassauit. Post cum decessum protinus illi, qui se poneant ad iniquum & pauperrimum incedere, denunciari coepit, et superius perparvum incundis flagellatur, communissim facilius extimulter conseruit. Veneratus autem populis in eis cruciatibus timore percussus, clamavit, & dixit: Quoniamne Belisimorum monachum nulam aliquod entulerit, famili visione subiacet: & quos Amaranthus per se ambiens accepit, tales ita nupti iustis merito sustentur.

Vident faciem suum infelix Ariotardus dimituit manifestum, confusus et miser, ne periret quia vocata - oportet, quem uero bortula roquerat, cum conuocatus ad beatum Alatalam dixit, populares ut communissimam uocem, postea, se nolunt enim obsequi paraturam esse, si sua dona dignitate acciperet. Itato: Patri Atalae respondit se unquam in perpetuum ariani hominis domo sequebratum. Rogat Latinus inter nos fratres, ut pro pietate, qui adducunt suarum orationum ad Dominum fundantur. Quibus attentius orationis pellere illud latitatis reddatur, sed vita uera non dicit potest. Nam cum ad propria redire desiderari, corrupte que fuisse, inter paralleles inculcavit calamitas vita priuata est. Quoniam nequecum nostra diuina regula hanc scipere ausi sumus, sed proced ad beatitudinem in quadam compitio duos posuerant, qui prætererant in lacrimis. His uictis illa major humana, qui Bohemus monachus credidit suam gloriam, hunc de presbitero, qui obsequium Carthagine fidei adeo vehementer est in Regimis ipsum Africam inuidens. Quodammodo tunc pariter accidit, ut monachum famam idolorum incendere fatigant, ex eodem Luna libante et ministrante, natans enim, que super dicta sunt, mox illa croce regnare necesse.

Per idem temporalia monachos, Morogens nomine, ad Tertianum vibrat a beato Patre Attala ducit, ad quamdam vultus inter Tres Santi inter se.

— 1 —

XXXII.

QVAM DI-
TERIORE
ARIANIS
NOVATO-
RES.

XXXIII

ADIVINA
VLTIO IN
PIRECVSSO-
NEM.

DONA A-
LIANT HO-
RINES RES-
UPVANTUR

KXXV.

